

Vada řízení

Nezbytnou náležitostí jednotlivých výroků soudního rozhodnutí musí být určitost stanovení jimi ukládané povinnosti nebo určení právního vztahu či práva, aby tak ze znění výroku bylo jednoznačně patrné, jak soud rozhodl. Za vadu řízení, jež mohla mít vliv na správnost rozhodnutí odvolacího soudu, je třeba považovat též formulaci výroku jeho rozhodnutí.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 4812/2008, ze dne 31.8.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně J. V., zastoupené advokátem, proti žalovaným 1) K. S., a 2) P. S., zastoupeným advokátem, o určení vlastnictví k nemovitostem, vedené u Okresního soudu Praha východ pod sp. zn. 5 C 132/2008, o dovolání žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 15. září 2008, č.j. 27 Co 356/2008-63, tak, že usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 15. září 2008, č.j. 27 Co 356/2008-63, se zrušuje a věc se vrací krajskému soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud Praha východ jako soud prvního stupně usnesením ze dne 3. července 2008, č.j. 5 C 132/2008-42, výrokem I. rozhodl: „Řízení se zastavuje“, a dále rozhodl o povinnosti žalobkyně zaplatit žalovaným na náhradě nákladů řízení částku 24.157,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám jejich advokáta (výrok II.). Po skutkové stránce uzavřel, že mezi žalovanými jako kupujícími a žalobkyní jako prodávající byla dne 9. ledna 2007 uzavřena kupní smlouva, jejímž předmětem byl prodej blíže specifikovaných nemovitostí. V rámci článku X. této smlouvy se účastníci dohodli, že všechny spory, které vzniknou ze smlouvy nebo v souvislosti s ní, budou projednávány a rozhodnuty v rozhodčím řízení před senátem složeným ze tří rozhodců, zapsaných v seznamu rozhodců Rozhodčího soudu ČR a jmenovaných v souladu s Jednacím řádem, Poplatkovým řádem a dalšími pravidly rozhodců zapsaných v seznamu rozhodců Rozhodčího soudu České republiky publikovanými na www.rozhodcisoud.net, se kterými se strany před podpisem této smlouvy seznámily a vyslovily souhlas s tím, že podle nich bude v řízení postupováno ve smyslu § 19 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb. Strany se také výslovně dohodly, že ústního jednání a odůvodnění rozhodčího nálezu není třeba. Námitku žalobkyně o neplatnosti rozhodčí doložky z důvodů nemožnosti ustanovit senát okresní soud neshledal důvodnou, stejně jako další její námitku stran neplatnosti rozhodčí doložky z důvodu neexistence Jednacího řádu, když účastníci sami před podpisem smlouvy uvedli, že se s tímto Jednacím řádem seznámili a tento byl uveřejněn na internetu ke dni podpisu smlouvy a je k dispozici i dnes. Okresní soud dospěl také k závěru, že předmětná rozhodčí doložka je platná. S ohledem na skutečnost, že žalobkyně podala u okresního soudu dne 27. března 2008 žalobu, jíž se domáhá určení, že je výlučnou vlastnící předmětných nemovitostí s tím, že od kupní smlouvy ze dne 9. ledna 2007, kterou uvedené nemovitosti převáděla na žalované, odstoupila a že z vyložených důvodů je rozhodčí doložka neplatná, okresní soud dospěl k závěru, že v daném případě byly naplněny podmínky pro aplikaci § 106 odst. 1 o.s.ř., tedy že byly splněny podmínky pro zastavení řízení, neboť tato věc má být podle platné rozhodčí doložky projednána v rozhodčím řízení.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Praze jako soud odvolací usnesením ze dne 15. září 2008, č.j. 27 Co 356/2008-63, potvrdil usnesení soudu prvního stupně, které podle záhlaví usnesení odvolacího soudu bylo označeno jako „usnesení Okresního soudu Praha západ ze dne 3.7. 2008, č.j. 5 C

132/2008-42.“ Ztotožnil se s názorem okresního soudu, že žalovaný (správně žalovaní) vznesli námitku podle § 106 odst. 1 o.s.ř. včas. Přerušeni řízení podle § 106 odst. 3 o.s.ř. nepřichází v daném případě úvaha, neboť soudní řízení započalo dříve, než řízení rozhodčí. Dospěl dále k závěru, že spor o určení vlastnictví k nemovitostem má nepochybně majetkovou hodnotu a že tudíž z hlediska § 2 odst. 1 zákona č. [216/1994](#) Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále již „zákon o rozhodčím řízení“), rozhodčí doložku bylo možno sjednat. Odvolací soud se neztotožnil s názorem žalobkyně, že odstoupením od kupní smlouvy zanikla také rozhodčí doložka, neboť – jak správně podle odvolacího soudu uvedli žalovaní – rozhodčí doložka má pouze procesní důsledky, jelikož upravuje zvláštní procesní vztahy účastníků. Ustanovení občanského zákoníku (včetně ustanovení o zániku smlouvy z důvodu odstoupení) na ní proto nedopadají. I kdyby hmotněprávní vztahy podle této smlouvy zanikly v důsledku odstoupení, rozhodčí doložka se ve vztahu ke sporům, na které měla dopadat, uplatní i nadále. Ohledně možnosti projednat v rozhodčím řízení žalobu, jejímž předmětem je určovací výrok, odkázal odvolací soud na právní názor vyjádřený v usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 6. června 2007, sp. zn. 32 Odo 181/2006. Odvolací soud se rovněž vypořádal i s odvolací námitkou žalobkyně poukazující na neplatnost rozhodčí doložky z hlediska určení rozhodčího soudu a osob rozhodců. I v tomto směru odvolací soud odkázal na judikaturu dovolacího soudu, konkrétně na jeho usnesení ze dne 31. července 2008, sp. zn. 32 Cdo 2282/2008, v němž dovolací soud zaujal právní názor, že není na závadu rozhodčí doložky, pokud odkazuje na seznam rozhodců vedený právníkem osobou, neboť i jiné soukromé subjekty, než stálé rozhodčí soudy, zřízené ve smyslu § 13 zákona o rozhodčím řízení mohou vést seznam rozhodců a vydávat pro účastníky rozhodčího řízení pravidla, kterými se rozhodci řídí. Z vyložených důvodů proto odvolací soud napadené usnesení okresního soudu jako věcně správné potvrdil a současně rozhodl také o nákladech dovolacího řízení.

Proti usnesení odvolacího soudu podala žalobkyně včas dovolání, v němž namítá, že „napadené rozhodnutí je v rozporu se zjištěnými skutečnostmi, provedenými důkazy a právním řádem ČR a je založeno na nesprávném právním posouzení věci.“ Žalobkyně především zdůrazňuje, že v důsledku jejího odstoupení od kupní smlouvy „zanikla samotná kupní smlouva a všechny podmínky v ní uvedené, tedy i eventuální dohoda o řešení sporu vyplývajících ze smlouvy o rozhodci, ať už byla či nebyla platně uzavřena.“ Dále zastává právní názor, že „spor o určení vlastnictví není sporem ze smlouvy, ale sporem vyplývajícím ze správního řízení o vkladu vlastnictví, tedy z důvodu zápisu vlastnického práva na základě důvodu, který odpadl. Sporem se žalobkyně snaží revokovat správní rozhodnutí, a nikoli smlouvu.“ Uplatnění práva na určení vlastnictví není majetkovým sporem, byť má jistě svým způsobem majetkový dopad, ale jeho obsahem a důsledkem není majetek, ale vznik – obnova práva. Rozhodci nemohou měnit správní rozhodnutí, výsledky správního řízení. Vlastnictví k nemovitostem nemůže vzniknout (zaniknout) na základě rozhodnutí rozhodců, tedy laického a nestátního elementu, protože to dále – kromě správního řádu – vylučuje i zákon č. [265/1992](#) Sb. Žádný právní předpis neumožňuje nikomu jinému, než státnímu orgánu, rozhodnout o vlastnictví k nemovitosti. Odkaz odvolacího soudu na (shora označené) rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ve věci sp. zn. 32 Odo 181/2006 je podle žalobkyně naprosto nesprávný, neboť toto uváděné rozhodnutí se týká určení neplatnosti smlouvy o spolupráci, tedy majetkový spor, zatímco předmětný spor se vůbec netýká platnosti či neplatnosti smlouvy samé, která zanikla. Žalobkyně dále uvádí, že jmenovaní rozhodci nemají žádný jednací či poplatkový řád a mohou se řídit jen zákonem o rozhodčím řízení. I kdyby stále existovala kupní smlouva, která má rozhodčí doložku, pak tato konkrétní rozhodčí doložka je zmatečná, neurčitá, a není podle ní možné jmenovat rozhodce, protože nejsou jasně dána pravidla určení rozhodců, a vystupuje zde neexistující subjekt, podle jehož pravidel se mají účastníci a rozhodci chovat. Taková rozhodčí doložka, která nabízí několik výkladů, nebo kterou lze vyložit různě, jak je patrné z jednání žalovaných, je neplatná od počátku podle § 37 obč. zák. Kdyby doložka byla platná a existovala by i po zániku smlouvy, v níž byla obsažena, pak by musela každá strana jmenovat rozhodce, a k nim by měla směřovat žaloba. Žalovaní ovšem podali žalobu nikoli u rozhodců, ale u Rozhodčího soudu České republiky, k.s., což vůbec nikdy nebylo

smluveno v rozhodčí doložce, a nebylo vůlí účastníků. Z těchto důvodů žalobkyně navrhla, aby Nejvyšší soud České republiky napadené usnesení odvolacího soudu, jakož i usnesení soudu prvního stupně, zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaní se prostřednictvím svého advokáta k podanému dovolání žalobkyně obšírně (s odkazem na odbornou literaturu a judikaturu) písemně vyjádřili, odmítli uplatněnou dovolací argumentaci žalobkyně a ztotožnili se s právním názorem odvolacího soudu obsaženým v jeho usnesení. Navrhli, aby Nejvyšší soud České republiky dovoláním napadené usnesení odvolacího soudu zamítl a přiznal žalovaným náhradu nákladů dovolacího řízení.

Podle čl. II. bodu 12. věty před středníkem zákona č. [7/2009](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vyhlášeným (vydaným) přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. před 1. červencem 2009) se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů. Bylo-li napadené rozhodnutí vydáno dne 15. září 2008, Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací dovolání projednal a rozhodl o něm podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění před novelou provedenou zákonem č. [7/2009](#) Sb. (dále opět „o.s.ř.“).

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací zjistil, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou - účastníkem řízení řádně zastoupeným advokátem (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1 o.s.ř.). Zabýval se proto nejprve jeho přípustností.

K podmínkám řízení, jejichž absence má za následek zastavení řízení podle § 104 odst. 1 o.s.ř., patří i nedostatek pravomoci soudu. Pravomoc soudu k projednání věci není dána jak tam, kde v případech stanovených zákonem nepatří určitá věc do pravomoci soudu dříve, než skončí řízení u jiného orgánu, tak i v případech, kdy věc má být podle smlouvy účastníků projednána v řízení před rozhodcem za podmínek stanovených v § 106 odst. 1 o.s.ř. Ustanovení § 106 odst. 1 o.s.ř. se od obecné úpravy nedostatku podmínek řízení obsažené v § 104 o.s.ř. odchyluje zásadně jen v tom, že soud tuto překážku postupu řízení nezkoumá z úřední povinnosti, nýbrž jen na základě včasné námítky žalovaného. Dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně o zastavení řízení podle § 106 odst. 1 o. s. ř., je tedy přípustné podle § 239 odst. 2 písm. a) o. s. ř. Dovolací soud přitom vycházel ze závěrů usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 1051/2004 ze dne 28.4.2005 (R 37/2006, též in [www.nsoud.cz](#)), od nichž nemá důvodů se odchýlit.

Dovolací soud se následně zabýval námitkami skutkové povahy, jak se toho domáhá dovolatelka v tomto případě. Do úvahy přichází pouze možnost posouzení existence dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení podle § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř. Uvedené ustanovení míří na případ omylu soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav, kdy soud použil jiný právní předpis, než který měl správně použít, nebo sice aplikoval správný právní předpis, ale nesprávně jej vyložil.

Podle § 242 odst. 3 o.s.ř. rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodů uplatněných v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédně též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny.

V posuzované věci Nejvyšší soud České republiky - po té, co způsobem předvídaným v § 21 odst. 7 vyhlášky č. [37/1992](#) Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, v platném znění, byl otevřen protokol o hlasování senátu odvolacího soudu v této věci a nahlédnuto do něj - zjistil, že odvolací řízení je zatíženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Podle § 40 odst. 1 o.s.ř. o úkonech, při nichž soud jedná s účastníky nebo provádí dokazování anebo vyhlašuje rozhodnutí, se sepisuje protokol. V protokolu se zejména označí projednávaná věc, uvedou

se přítomní, vylicí se průběh dokazování a uvede se obsah přednesů, poučení poskytnutá účastníkům o tom, zda se vzdávají odvolání proti vyhlášenému rozhodnutí; nahrazuje-li protokol podání, musí mít též jeho náležitosti. Podle téhož ustanovení odst. 2 o.s.ř. in fine protokol o hlasování podepisují členové senátu a zapisovatel. Podle § 21 odst. 5 vyhlášky č. [37/1992](#) Sb. není-li poradě o hlasování přítomen zapisovatel, sepiše a zalepí protokol o hlasování předseda senátu nebo jím pověřený člen senátu; v protokolu se vyznačí, kdo jej sepsal a podepíše jej všichni členové senátu.

Podle § 169 odst. 1 o.s.ř. není-li stanoveno jinak, v písemném vyhotovení usnesení se uvede, který soud je vydal, jména a příjmení soudců a přísedících, označení účastníků, jejich zástupců a věci, výrok, odůvodnění, poučení o tom, zda je přípustný opravný prostředek nepočítaje v to žalobu na obnovu řízení a pro zmatečnost, a o lhůtě a místě k jeho podání, a den a místo vydání usnesení.

V posuzované věci dovolací soud po nahlédnutí do protokolu o poradě hlasování odvolacího senátu č. 27 Krajského soudu v Praze zjistil, že tento protokol o hlasování byl sepsán dne 30. září 2008, kdy bylo dovoláním napadené usnesení vydáno. Den vydání usnesení odvolacího soudu, tj. dne 30. září 2008, ovšem nekoresponduje se dnem vydání, který je uveden v písemném vyhotovení tohoto usnesení, a jímž je den 15. září 2008. Kromě toho v záhlaví citovaného usnesení odvolacího soudu je uvedeno, že odvolací soud rozhodoval o odvolání žalobkyně proti usnesení Okresního soudu Praha západ ze dne 3. července 2008, č.j. 132/2008-42, ačkoliv z předkládací zprávy na č.l. 61 vyplývá, že spis s opravným prostředkem (odvoláním žalobkyně) byl zmíněnému odvolacímu soudu předložen Okresním soudem Praha východ, a že předmětem odvolacího přezkumu mělo být usnesení posledně uvedeného okresního soudu ze dne 3. července 2008, č.j. 5 C 132/2008-42.

Je výrazem ustálené rozhodovací praxe, že formulace výroku vydaného soudního rozhodnutí musí být určitá a srozumitelná, tedy že obsah vydaného rozhodnutí musí být z meritorního či nemeritorního výroku seznatelný. Poněvadž ustanovení § 167 odst. 2 o.s.ř. uvádí, že není-li dále stanoveno jinak, užije se na usnesení přiměřeně ustanovení rozsudku, a protože právní úprava rozhodnutí ve formě usnesení obsahové náležitosti výroku usnesení neobsahuje, uplatní se přiměřeně režim ustanovení § 155 odst. 1 o.s.ř., upravující formu rozsudku, a to i na obsahové náležitosti výrokové části usnesení. Posledně uvedené ustanovení ve své první větě stanoví, že obsah rozhodnutí ve věci samé vysloví soud ve výroku rozsudku.

K výkladu § 155 odst. 1 o.s.ř. uvedl Nejvyšší soud ČSSR již ve své směrnicí z 23. listopadu 1968 publikované pod R V/1968 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, od které není důvod se odchýlovat, že „nezbytnou náležitostí jednotlivých výroků soudního rozhodnutí musí být určitost stanovení jimi ukládané povinnosti nebo určení právního vztahu či práva, aby tak ze znění výroku bylo jednoznačně patrné, jak soud rozhodl. Nemá tedy být výrok rozsudku formulován odkazem na obsah žalobního návrhu slovy »návrhu se vyhovuje« nebo »návrh se zamítá.«“ V rozsudku ze dne 15. prosince 2004, sp. zn. 33 Odo 640/2003, Nejvyšší soud České republiky vyložil, že za vadu řízení, jež mohla mít vliv na správnost rozhodnutí odvolacího soudu, je třeba považovat též formulaci výroku jeho rozhodnutí. Nezbytnou náležitostí výroku totiž musí být určitost stanovení jím ukládané povinnosti nebo určení právního vztahu či práva, aby tak z jeho znění bylo jednoznačně patrné, jak soud rozhodl. Tento požadavek platí nejen pro výroky, jimiž bylo žalobě vyhověno (u nichž je nutno na něm trvat především z důvodu jejich materiální vykonatelnosti), ale i pro zamítavé výroky, neboť není-li patrné, jaký návrh (jaký žalobní petit) je zamítán, chybí zde podklad pro zkoumání, zda projednání jiné věci týčž účastníků nebrání tzv. překážka věci rozhodnuté ve smyslu § 159a odst. 4 o.s.ř.

Obdobně je třeba klást požadavky na precizaci výroku usnesení, která v případě rozhodnutí soudu prvního stupně v dané věci nebyla splněna, neboť výrok I. cit. usnesení s formulačním vyjádřením „Řízení se zastavuje“, nelze považovat za náležité vyjádření obsahu vydaného rozhodnutí, a to s přihlédnutím k obsahu žalobního petitu na č.l. 2. Jestliže tento zjevný nedostatek výrokové části

usnesení soudu prvního stupně odvolací soud při rozhodování o odvolání neodstraní, resp. nezhojí (např. s formulačním vyjádřením: „Usnesení okresního soudu se potvrzuje v tom správném znění, že se řízení o... zastavuje.“), je pak třeba uzavřít, že v dovolacím řízení – kromě již shora vytčeného – byla zjištěna další jiná vada, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a k níž dovolací soud z úřední povinnosti musel přihlídnout (§ 242 odst. 3 o.s.ř.).

Z vyložených důvodů proto Nejvyšší soud České republiky, aniž se musel zabývat dovolacími námitkami týkajícími se právního posouzení věci, podle § 243b odst. 3 věty první o.s.ř. dovoláním napadené usnesení odvolacího soudu zrušil a vrátil věc tomuto soudu k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)